

**KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS
MERAS**

**POTVARKIS
DĖL KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS PASIRENGIMO GRIPO PANDEMIJAI
PLANO PATVIRTINIMO**

Nr.
Klaipėda

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 18 dalimi, Valstybės valdymo institucijų, įstaigų, savivaldybių ir kitų asmenų pasirengimo gripo pandemijai planų (priemonių planų) rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. vasario 26 d. įsakymas Nr. V-141 „Dėl Valstybės valdymo institucijų, įstaigų, savivaldybių ir kitų asmenų pasirengimo gripo pandemijai planų (priemonių planų) rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, 2 punktu bei atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. sausio 30 d. įsakymą Nr. V-58 „Dėl Gripo, COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) ir ūminių viršutinių kvėpavimo takų infekcijų epidemiologinės priežiūros taisyklių patvirtinimo“:

1. T v i r t i n u Klaipėdos miesto savivaldybės pasirengimo gripo pandemijai planą (pridedama).

2. P r i p a ž i s t u netekusiu galios Klaipėdos miesto mero 2024 m. gruodžio 11 d. potvarkį Nr. M-1393 „Dėl Klaipėdos miesto savivaldybės pasirengimo gripo pandemijai plano patvirtinimo“.

Savivaldybės meras

Arvydas Vaitkus

KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS PASIRENGIMO GRIPO PANDEMIJAI PLANAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Klaipėdos miesto savivaldybės pasirengimo gripo pandemijai planas (toliau – Planas) nustato būtinus veiksmus ir priemones, kurias privaloma taikyti gripo pandemijos pavojaus ir gripo pandemijos periodais Klaipėdos miesto savivaldybėje (toliau – Savivaldybė).

2. Šis Planas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. liepos 19 d. įsakymu Nr. V-899 „Dėl Pasirengimo gripo pandemijai 2019–2023 metų programos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. V-141 „Dėl Valstybės valdymo institucijų, įstaigų, savivaldybių ir kitų asmenų pasirengimo gripo pandemijai (priemonių planų) rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. sausio 22 d. įsakymu Nr. V-31 „Dėl Antivirusinių vaistų paskirstymo ir vartojimo stebėsenos aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. V-536 „Dėl Sezoninio gripo bei gripo, sukkelto naujo viruso potipio (pandeminio gripo), diagnostikos, gydymo ir profilaktikos antivirusiniais vaistais metodikų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2024 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. V-1170 „Dėl asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų pasirengimo ir veiklos organizavimo įvykių, ekstremaliųjų įvykių, krizių ir ekstremaliųjų situacijų atvejais“ bei kitais teisės aktais, reglamentuojančiais pasirengimą gripo pandemijai.

3. Plano tikslas – sumažinti gripo pandemijos poveikio mastą ir stiprumą Savivaldybėje.

4. Rengiant Planą atsižvelgta į šias prielaidas:

4.1. Poveikis gyventojų sveikatai:

4.1.1. per 9–15 savaičių gripu susirgs apytiksliai 30 proc. gyventojų;

4.1.2. vidutinė ligos trukmė bus apie 7–10 dienų;

4.1.3. sergamumas didės ir mažės keliomis „bangomis“, kurių trukmė svyruos nuo šešių iki aštuonių savaičių.

4.2. Neatvykimas į darbą:

4.2.1. per tris mėnesius apie 30 proc. darbuotojų nedirbs nuo penkių iki aštuonių dienų;

4.2.2. poreikis pasirūpinti sergančiais šeimos nariais, riboti ugdymo veiklą gali dar padidinti neatvykimo į darbą atvejų skaičių.

4.3. Poveikis ekonomikai ir ūkiui:

4.3.1. sergamumui gripu padidėjus, gali sutrikti ūkio subjektų veikla, importas ir eksportas, susisiekimas, maisto tiekimas, komunalinių paslaugų teikimas ir pan.;

4.3.2. galimas neigiamas poveikis valstybės (savivaldybių) biudžetui.

4.4. Poveikis valstybės valdymui:

4.4.1. gali nutrūkti subjekto veikla;

4.4.2. gali sutrikti subjekto programų ir veiklos planų vykdymas;

4.4.3. gali sutrikti paslaugų teikimas gyventojams.

5. Planuojant visas pasirengimo gripo pandemijai priemones, vykdant atsako į gripo pandemiją priemones ir vertinant gripo pandemijos patirtį, laikytasi pagrindinių etinių principų: lygybės, nešališkumo, naudingumo / efektyvumo, proporcingumo, nediskriminavimo, solidarumo.

6. Pasirengimo gripo pandemijai planu siekiama užtikrinti subjektų veiklos tęstinumą

7. Plane vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatyme ir Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatyme.

II SKYRIUS

GRIPŲ EPIDEMIJOS POVEIKIS, RADIMASIS IR ETAPAI

8. Pagrindinės gripo pandemijos poveikio kryptys:

8.1. sveikatos sektorius – padaugėjus susirgimo atvejų, didėja sveikatos priežiūros įstaigų darbo krūvis, reikia vis daugiau vaistinių preparatų ir medicinos pagalbos priemonių, dėl didelio sergamumo gripu sutrinka planinės sveikatos priežiūros pagalbos teikimas;

8.2. paslaugų sektorius – dėl sergančių darbuotojų sutrinka paslaugų sektoriaus veikla, gali būti neužtikrinamas būtinųjų visuomenės poreikių tenkinimas;

8.3. darbo rinka ir ekonomika – daugėjant sergančių gripu asmenų, gali sutrikti ūkio šakų veikla;

8.4. valstybės valdymas – gali sutrikti valstybės institucijų, savivaldybių funkcijų ir priemonių vykdymas, gali tecti persvarstyti Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą, keisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo priemones, valstybės institucijų, savivaldybių strateginius veiklos planus ir vykdomų programų priemones;

8.5. švietimo ir kultūros sektorius – susirgus mokytojams ir mokiniams, nutrūksta arba kurį laiką sutrinka mokymo procesas, ribojami masiniai renginiai;

8.6. socialinis sektorius – reikia vis daugiau socialinių paslaugų (pagyvenusių, neįgalių asmenų slauga, vaikų priežiūra, padidėjęs socialinės ir finansinės paramos poreikis).

9. Dėl 8 punkte nurodytų poveikio kryptų pasirengti gripo pandemijai turi visi sektoriai, ypač didelį dėmesį skiriant priemonėms, kurios užtikrina nepertraukiamą būtinųjų visuomenės poreikių tenkinimą.

10. Nuo XX a. pradžios kilo 4 pandemijos: 1918–1920 m. – ispaniškas (A (H1N1) gripas (mirė daugiau kaip 20 mln. žmonių), 1957–1958 m. – Azijos (A (H2N2) gripas (mirė daugiau kaip 1 mln. žmonių), 1968–1969 m. – Honkongo (A (H3N2) gripas (mirė daugiau kaip 1 mln. žmonių), 2009–2010 m. – naujasis A (H1N1) gripas (mirė iki 400 tūkst. žmonių).

11. Gripo pandemija gali kilti kas 10–50 m. Ją sukelia naujo potipio gripo virusas, kuriam gyventojai neturi imuniteto. Gripo pandemijos kilimą lemia trys pagrindiniai veiksniai:

11.1. anksčiau tarp žmonių neplitusio naujo potipio gripo viruso atsiradimas;

11.2. naujo potipio gripo viruso plitimas žmonių populiacijoje;

11.3. didelis naujo potipio gripo viruso virulentiškumas (gebėjimas sukelti sunkius susirgimus).

12. Dažniausiai pandeminis gripo virusas atsiranda staiga, sergamumas per 2–3 savaites pasiekia aukščiausią lygį, suserga iki 50 procentų populiacijos (rizikos grupių asmenų – net iki 80 procentų). Dėl glaudžių tarptautinių ryšių ir išplėto transporto priemonių tinklo pandeminis gripo virusas greitai išplinta visame pasaulyje.

13. Gripas ir ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos pirmauja tarp užkrečiamųjų ligų pagal socialinę svarbą, žalą gyventojų sveikatai, ekonominius nuostolius. Per įprastinį gripo sezoną suserga 5–10 procentų gyventojų. Lietuvoje kasmet registruojama vidutiniškai apie 40 tūkst. gripo ir 600 tūkst. ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos atvejų. Gripu ir ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis dažniau serga vaikai.

14. Lietuvoje gripo epidemijos skelbiamos savivaldybėse pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytus kriterijus.

15. Lietuvoje kiekvieną gripo sezoną dėl gripo hospitalizuojama 600–4000 asmenų, dauguma jų – vaikai. Per gripo epidemijas mirtingumas didėja dėl gripo komplikacijų (dažniausiai plaučių uždegimo) ir paūmėjusių kitų lėtinių ligų. PSO duomenimis, dažniausiai per gripo epidemijas miršta vyresnio amžiaus žmonės (80 procentų visų mirčių). 2009–2010 m. gripo pandemijos metu visame pasaulyje nuo gripo ir jo komplikacijų mirė apie 400 000 gyventojų, o Lietuvoje – 23 asmenys.

16. Skiepėjimas nuo gripo yra viena svarbiausių priemonių, mažinančių gripo sukeltą naštą gyventojų sveikatai bei šalies ūkiui. Iš įvairiose valstybėse atliktų tyrimų matyti, kad

skiepijimas nuo gripo yra ekonomiškai efektyvus. Tyrimais nustatyta, kad tarp skiepytų asmenų 34–44 procentais sumažėjo vizitų pas gydytojus, 32–45 procentais – prarastų darbingų darbo dienų ir 25 procentais – antibiotikų, skirtų bakterinėms gripo komplikacijoms gydyti, vartojimas. Tyrimų rezultatai rodo, kad pagyvenusių asmenų, gyvenančių uždaruose kolektyvuose, skiepijimas nuo gripo 33 procentais sumažina hospitalizavimo atvejų, 50 procentų – bendrą jų mirtingumą. PSO ir ES Taryba rekomenduoja paskiepyti 75 procentus rizikos grupėms priklausančių asmenų, kuriems gripas pavojingiausias ir dažniausiai sukelia komplikacijas.

17. Pandeminio gripo skiepų sukūrimas gali trukti maždaug 6–8 mėnesius, be to, skiepų gamybos pajėgumai gali būti nepakankami ir nepatenkinti skiepų poreikio, todėl pandemijos pradžioje, kai skiepų dar nėra, antivirusiniai vaistai labai svarbūs atliekant gripo profilaktiką ir gydymą. Dėl šios priežasties antivirusiniai vaistai yra iš anksto kaupiami ir planuojama, kaip tinkamai naudoti ribotas antivirusinių vaistų atsargas.

18. Gripo pandemijos etapai pagal PSO bei Europos ligų kontrolės ir prevencijos centro rekomendacijas dėl pasirengimo gripo pandemijai planų peržiūros (2012 m.):

18.1. tarppandeminis periodas, 1-asis etapas: naujas gripo viruso potipis nenustatytas; gripo viruso potipis, sukeliantis sezoninį gripą, plinta tarp žmonių, gali būti nustatomas ir gyvūnams;

18.2. gripo pandemijos pavojaus periodas, 2-asis etapas: naujo potipio gripo virusas nustatytas žmonėms;

18.3. gripo pandemija, 3-iasis etapas: naujo potipio gripo viruso sukelti susirgimai sparčiai plinta žmonių populiacijoje;

18.4. pereinamasis laikotarpis, 4-asis etapas: rizika užsikrėsti naujo potipio viruso sukeltu gripu ir atsako priemonių poreikis mažėja.

19. Plintant pandemiam gripo virusui, šalyse gripo pandemijos etapai pasireiškia ne vienu metu, todėl, taikant atsako priemones, remiamasi nacionaliniais epidemiologinės priežiūros duomenimis.

20. Planavimas ir koordinavimas, situacijos stebėjimas ir vertinimas, prevencija ir lokalizavimas, sveikatos sistemos atsakas, visuomenės informavimas ir keitimasis informacija tarp institucijų vyksta atsižvelgiant į Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau – PSO) nustatytus gripo pandemijos etapų apibrėžimus ir yra būtini visais gripo pandemijos etapais. Jie svarstomi kiekvieną kartą, kai pereinama į kitą etapą, ir remiasi nacionaliniais epidemiologinės priežiūros duomenimis.

III SKYRIUS

SUBJEKTŲ VEIKLOS TĘSTINUMO UŽTIKRINIMAS GRIPŲ PANDEMIJOS METU

21. Siekiant užtikrinti Savivaldybės teritorijoje esančių subjektų veiklos tęstinumą, gyvybiškai svarbios valstybės funkcijos, kurios gripo pandemijos metu turi būti teikiamos nepertraukiamai, nustatytos Gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų sąraše, patvirtintame Vyriausybės 2022 m. sausio 5 d. nutarimu Nr. 23 „Dėl Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo įgyvendinimo“.

22. Rekomenduojama sudaryti darbuotojų, vykdysiančių nepertraukiamai svarbiausias įstaigos funkcijas, sąrašus šiems subjektams, veikiantiems Savivaldybės teritorijoje ir turintiems užtikrinti nepertraukiamą svarbiausių savo funkcijų vykdymą:

22.1. budinčios įgulos (Karinių jūrų pajėgų, Karinių oro pajėgų) ir karinių vienetų apsaugos vykdymo personalas, valstybinės sienos apsaugos tarnybų bei saugumo tarnybų darbuotojai;

22.2. oro erdvės stebėjimo ir kontrolės valdybos ir Jūrų gelbėjimo koordinavimo centro personalas;

22.3. teismų, prokuratūros ir pataisos įstaigų darbuotojai;

22.4. pašto paslaugas ir universaliąsias elektronines ryšių paslaugas teikiančių bei visuomenės informavimą vykdančių įstaigų darbuotojai;

22.5. elektros energijos, gamtinių dujų ir naftos produktų tiekimą vykdančių įstaigų darbuotojai;

22.6. bankų ir finansines operacijas užtikrinančių ir vykdančių įstaigų darbuotojai;

22.7. VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos Laivų eismo tarnybos operatoriai, Laivų eismo tarnybos locmanai, Uosto priežiūros skyriaus dispečeriai, Laivyno skyriaus laivų įgulos;

22.8. geležinkelio transportą organizuojančių ir užtikrinančių įstaigų darbuotojai;

22.9. asmens sveikatos priežiūra: visas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, išskyrus planinę pagalbą, teikiantys darbuotojai – greitosios medicinos pagalbos darbuotojai, personalas, teikiantis neatidėliotinas paslaugas (infarkto, insulto, traumų klasteriai ir kt. skubios situacijos), skubios pagalbos skyrių, COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) sergančiųjų skyrių, palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugas teikiantys darbuotojai ir kt.;

22.10. visuomenės sveikatos priežiūra: laboratorinę diagnostiką atliekantys Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos darbuotojai, užkrečiamųjų ligų ir ekstremaliųjų situacijų valdymą vykdančios Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremaliųjų sveikatos situacijų centro, Radiacinės saugos centro padalinių (filialų), veiklą vykdančių Klaipėdos mieste, darbuotojai;

22.11. vaistinių darbuotojai;

22.12. socialinės globos darbuotojai, teikiantys paslaugas socialinės globos įstaigose senyvo amžiaus ir neįgaliesiems asmenims bei socialines paslaugas namuose, šeimose ir laikino apgyvendinimo vietose teikiantys darbuotojai;

22.13. priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo pajėgų darbuotojai, nepertraukiamai vykdančios gaisrų gesinimo, gelbėjimo darbų atlikimo ir vadovavimo šiems darbams funkcijas;

22.14. Policijos departamento prie VRM darbuotojai, vykdančios reagavimo – pavedimų funkcijas, viešosios tvarkos užtikrinimo funkcijas, atkuriantys viešąją tvarką riaušių metu, operatyvinės grupės, areštinės apsaugos, konvojavimo, kriminalinės žvalgybos, ikiteisminių tyrimų, kriminalistinių tyrimų, pajėgų valdymo, specialiųjų užduočių funkcijų – liudytojų ir nukentėjusiųjų apsaugos organizavimo funkcijas;

22.15. ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų nariai;

22.16. vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą užtikrinančių subjektų darbuotojai;

22.17. būtiniausių maisto produktų gamybos ūkio subjektų darbuotojai;

22.18. ūkio subjektų, teikiančių centralizuoto šilumos tiekimo paslaugas, darbuotojai;

22.19. parduotuvių (įskaitant parduotuves prekybos ir (arba) pramogų centruose), kurių pagrindinė veikla yra maisto prekių pardavimas, darbuotojai;

22.20. gatvių priežiūros, komunalines paslaugas užtikrinančių įmonių darbuotojai;

22.21. viešojo transporto funkciją užtikrinančių įmonių darbuotojai;

22.22. už šiukšlių išvežimą Savivaldybėje atsakingų subjektų darbuotojai;

22.23. ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo įstaigų darbuotojai, teikiantys gyvybiškai svarbių funkcijų užtikrinimą vykdančių darbuotojų vaikų priežiūros paslaugas;

22.24. socialines paslaugas teikiančių subjektų, nenurodytų 22.12 papunktyje, darbuotojai;

22.25. kiti švietimo įstaigų darbuotojai, nenurodyti 22.23 papunktyje, teikiantys formaliojo ir neformaliojo švietimo paslaugas;

22.26. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos, Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos ir Žuvininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos darbuotojai bei žemės ūkio sektoriuje laboratorinę veiklą vykdančios, gyvūno produktyvumo tyrimus atliekantys darbuotojai;

22.27. Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos darbuotojai;

22.28. Lietuvos Respublikos diplomatinių atstovybių ir konsulinių įstaigų darbuotojai.

23. Siekiant užtikrinti nepertraukiamą svarbiausių funkcijų vykdymą Savivaldybės administracijoje ir atsižvelgiant į 2 priede Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos darbuotojų, kurie sirgs pandeminiu gripu, prognozuojamą skaičių, numatyta ir Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus (toliau – Direktorius) patvirtinta:

23.1. Nuotolinio darbo Klaipėdos miesto savivaldybės administracijoje tvarka (Direktoriaus 2023 m. liepos 10 d. įsakymas Nr. AD1-824 „Dėl Nuotolinio darbo Klaipėdos miesto savivaldybės administracijoje tvarkos aprašo patvirtinimo“);

23.2. Paslaugų, kurių dėl jų specifikos neįmanoma suteikti nuotoliniu būdu ir kurios bus užtikrinamos kontaktiniu būdu, sąrašas:

23.2.1. Aplinkos ir klimato kaitos skyriuje:

23.2.1.1. leidimų saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo, genėjimo darbams išdavimo procedūra;

23.2.1.2. Želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisijos posėdžiai;

23.2.2. Dokumentų valdymo skyrius:

23.2.2.1. suinteresuotų asmenų supažindinimas su originalių dokumentų turiniu;

23.2.2.2. likviduotų juridinių asmenų dokumentų bylų priėmimas / išdavimas;

23.2.3. Civilinės metrikacijos skyriuje pagal išankstinę registraciją aptarnaujami:

23.2.3.1. santuokos registravimo metu gali dalyvauti būsimoji sutuoktiniai, jų liudytojai ir, jei reikalingas, vertėjas;

23.2.3.2. pareiškėjai, teikdami prašymus dėl vaiko iki 16 m. amžiaus asmenvardžių keitimo ir gaudami dokumentus po jų pakeitimo;

23.2.3.3. pareiškėjai, teikdami prašymus ir norėdami gauti dokumentus, skirtus pateikti užsienio valstybių institucijoms;

23.2.4. Miesto tvarkymo skyriuje – ritualinių paslaugų teikimas;

23.2.5. Paveldosaugos skyriuje:

23.2.5.1. būklės patikrinimo akto surašymas dėl sandorio;

23.2.5.2. Savivaldybės saugomų kultūros paveldo objektų tvarkybos darbų priėmimas;

23.2.6. Teisės ir personalo skyriuje – naujų darbuotojų priėmimo įforminimas (reikalingų dokumentų / duomenų surinkimas), darbo sutarčių pasirašymas;

23.2.7. Socialinių išmokų /socialinių paslaugų skyriuose – bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens gyvenimo sąlygų, turimo turto ir užimtumo tikrinimas, surašant buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą, kurio pagrindu socialinė parama gali būti skiriama, neskiriama ar nutraukiamas jos mokėjimas;

23.2.8. Statinių administravimo skyriuje – teikiant paslaugas pagal būsto pritaikymo neįgaliesiems programą;

23.2.9. Statybų leidimų ir statinių priežiūros skyriuje – statinių naudojimo priežiūra (patikrinimas, dokumentų paėmimas–perdavimas);

23.2.10. Teisės ir personalo skyriuje – pirminė teisinė pagalba (esant būtinybei ir iš anksto užsiregistravus);

23.2.11. Administracinės veiklos, kontrolės ir prevencijos skyriuje:

23.2.11.1. administracinio nusižengimo protokolo surašymas Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka;

23.2.11.2. administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimas ne teismo tvarka Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka;

23.3. siekiant suteikti pagalbą darbuotojams ir jų šeimos nariams, darbuotojui ar jo šeimos nariui susirgus ar mirus, nustatyta priemonių, materialinių pašalpų skyrimo tvarka Klaipėdos miesto savivaldybės administracijoje (Direktorius 2024 m. birželio 7 d. įsakymas Nr. AD1-494 „Dėl Priemonių, materialinių pašalpų valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, Klaipėdos miesto savivaldybės administracijoje skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“).

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

24. Planą potvarkiu tvirtina Savivaldybės meras.

25. Planas kasmet peržiūrimas ir, esant poreikiui, atnaujinamas.

26. Planas yra Savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plano atskiras priedas.

27. Planas įgyvendinamas pagal gripo pandemijos etapus vykdant Klaipėdos miesto savivaldybės pasirengimo gripo pandemijai plano įgyvendinimo priemonės, pateiktas 1 priede.

28. Planas finansuojama iš atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme atitinkamoms institucijoms, atsakingoms už priemonių įgyvendinimą, patvirtintų bendrųjų asignavimų, ES ir kitų struktūrinių fondų lėšų, tarptautinių programų, Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, taip pat iš kitų teisėtai gautų lėšų.

29. Rengdami pasirengimo gripo pandemijai planą (priemonių planą), subjektai turi vadovautis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. V-141 „Dėl Valstybės valdymo institucijų, įstaigų, savivaldybių ir kitų asmenų pasirengimo gripo pandemijai (priemonių planų) rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ bei Pasirengimo gripo pandemijai programos įgyvendinimo priemonių planu, kurį tvirtina Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras, ir numatyti veiksmus pagal gripo pandemijos etapus.

30. Plano priedai:

1 priedas – Klaipėdos miesto savivaldybės pasirengimo gripo pandemijai plano įgyvendinimo priemonės.

2 priedas – Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos darbuotojų, kurie sirgs pandeminiu gripu, prognozuojamas skaičius.

3 priedas – Gripo profilaktikos ir kontrolės priemonės.

4 priedas – Gripo virusą plitimą ribojančios priemonės.

5 priedas – Gripo ir ŪVKTI epidemiologinė priežiūra, paremta pasirinktine klinikine virusologine diagnostika, Klaipėdos miesto savivaldybėje.

6 priedas – Sveikatos priežiūros paslaugų organizavimo ir teikimo Klaipėdos miesto sveikatos priežiūros įstaigose aprašymas.

7 priedas – Informacijos teikimo algoritmas Klaipėdos miesto savivaldybėje.

8 priedas – Veiksmų koordinavimo Klaipėdos miesto savivaldybėje gripo pandemijos metu algoritmas.

**KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS PASIRENGIMO GRIPŲ PANDEMIJAI PLANO
ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS**

Etapas	Veiksmai	Terminai	Vykdytojai
1 etapas: tarppandeminis periodas, naujas gripo viruso potipis nenustatytas; gripo viruso potipis, sukeliantis sezoninį gripą, plinta tarp žmonių, gali būti nustatomas ir gyvūnams	Planavimas ir koordinavimas		
	1. Atliekant galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizės peržiūrą, įvertinti gripo pandemijos pavojų ir, atsižvelgiant į atnaujintą analizę, patikslinti pasirengimo gripo pandemijai planus (priemonių planus) – ekstremaliųjų situacijų valdymo planų sudedamąsias dalis arba jų priedus	Pagal poreikį	KMSA direktorius, ASPĮ, ūkio subjektai
	2. Organizuoti ir (ar) dalyvauti įvairaus tipo pratybose, skirtose pasirengti gripo pandemijai, remtis jų rezultatais tobulinant pasirengimą gripo pandemijai	Pagal poreikį	KMSA direktorius, KMSA civilinės saugos specialistai ir Savivaldybės Sveikatos reikalų koordinatorius, NVSC Klaipėdos departamentas, NVSPL, ūkio subjektai
	3. Sukaupiti būtinųjų asmens apsaugos priemonių, skirtų apsaugoti nuo kvėpavimo takų virusinių infekcijų, atsargas pagal Būtinųjų asmens apsaugos priemonių, skirtų apsaugoti nuo kvėpavimo takų virusinių infekcijų, sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. V-719 „Dėl Būtinųjų asmens apsaugos priemonių, skirtų apsaugoti nuo kvėpavimo takų virusinių infekcijų, sąrašo patvirtinimo“, numatyti jų paskirstymą	Pagal poreikį	ASPĮ, KMSA direktorius, įstaigos
4. Peržiūrėti turimus išteklius ir pajėgumus, reikalingus gripo pandemijai valdyti ar lokalizuoti, esant išteklių ir pajėgumų trūkumui, planuoti jų	Prieš gripo sezoną ir jo metu	KMSA direktorius, ASPĮ, įstaigos	

šalinimą		
Situacijos stebėjimas ir vertinimas		

5. Vykdyti nuolatinę gripo ir ūminių viršutinių kvėpavimo takų infekcijų epidemiologinę priežiūrą, ją periodiškai vertinti, išaiškinti šių ligų protrūkius ir užtikrinti institucijų bendradarbiavimą	Nuolat	NVSC Klaipėdos departamentas, Savivaldybės Sveikatos reikalų koordinatorius, ASPĮ
6. Vadovautis Europos Komisijos, Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro, Pasaulio sveikatos organizacijos ir SAM rekomendacijomis ir informacija apie gripo epidemiologinę situaciją pasaulyje, Europos Sąjungos šalyse narėse ir kitose kaimyninėse valstybėse; atitinkamai koreguoti nacionaliniame, administracinių teritorijų ir valstybės institucijų ir įstaigų pasirengimo gripo pandemijai planuose (priemonių planuose) numatytas priemones	Pagal poreikį	NVSC Klaipėdos departamentas, Savivaldybės Sveikatos reikalų koordinatorius, įstaigos
Prevencija ir lokalizavimas		
7. Peržiūrėti ir prireikus atnaujinti teisės aktus ir kitus dokumentus, reglamentuojančius antivirusinių vaistų vartojimą:	Pagal poreikį	NVSC Klaipėdos departamentas, Savivaldybės Sveikatos reikalų koordinatorius, ASPĮ
7.1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. sausio 22 d. įsakymas Nr. V-31 „Dėl antivirusinių vaistų paskirstymo ir vartojimo stebėsenos aprašo patvirtinimo“	Pagal poreikį	NVSC Klaipėdos departamentas, Savivaldybės Sveikatos reikalų koordinatorius, ASPĮ
7.2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. rugpjūčio 8 d. įsakymas Nr. V-681 „Dėl gyventojų grupių, kurioms gripo pandemijos metu prioriteto tvarka turi būti skiriami valstybės biudžeto lėšomis įsigyti antivirusiniai vaistai, nustatymo“	Pagal poreikį	NVSC Klaipėdos departamentas, Savivaldybės Sveikatos reikalų koordinatorius, ASPĮ
8. Didinti skiepavimo nuo sezoninio gripo apimtį	Nuolat	ASPĮ, NVSC Klaipėdos departamentas
Sveikatos sistemos atsakas		
9. Peržiūrėti ir prireikus teikti pasiūlymus atnaujinti teisės aktus ir kitus dokumentus, reglamentuojančius gripo atvejų valdymą, gydymą ir diagnostiką, pacientų hospitalizaciją, pacientų srautų valdymą ir aprūpinimą personalu:	Pagal poreikį	NVSC Klaipėdos departamentas, ASPĮ
9.1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. vasario 26 d. įsakymas Nr. V-140 „Dėl Asmens	Pagal poreikį	NVSC Klaipėdos departamentas, ASPĮ

	sveikatos priežiūros paslaugų teikimo kilus gripo pandemijai tvarkos aprašo patvirtinimo“		
	10. Numatyti alternatyvias, sveikatos priežiūros sistemai nepriklausančias patalpas (mokyklos, viešbučiai ir kt.) papildomai pacientų hospitalizacijai esant dideliame pacientų sraute	Pagal poreikį	KMSA, ASPI
	11. Aprūpinti sveikatos priežiūros įstaigas asmens apsaugos priemonėmis	Nuolat	ASPI
	12. Reguliariai organizuoti sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų mokymus, susijusius su gripo epidemiologine priežiūra, pasirengimu gripo pandemijai ir situacijos valdymu esant gripo pandemijai	Nuolat	ASPI, NVSC Klaipėdos departamentas, Savivaldybės Sveikatos reikalų koordinatorius
Visuomenės informavimas ir keitimasis informacija			
	13. Platinti informaciją pagal skirtingus gripo pandemijos etapus, pritaikytą visuomenei ir įvairioms tikslinėms grupėms, teikti mokslu pagrįstą informaciją visuomenei, rizikos grupėms ir žiniasklaidai; skelbti patikimą informaciją apie gripo epidemiologinę situaciją, gripo pandemijos keliamą grėsmę ir prevencines priemones	Nuolat	NVSC Klaipėdos departamentas, KMSA, ASPI, VSB
	14. Numatyti, kaip bus teikiama informacija visuomenei ir įvairioms tikslinėms grupėms (spaudai, radijui, televizijai, sveikatos priežiūros specialistams, rizikos grupėms, valstybės institucijoms) skirtingais pandemijos etapais, keistis informacija tarp sveikatos priežiūros, ne sveikatos priežiūros institucijų	Nuolat	NVSC Klaipėdos departamentas, KMSA
2-asis etapas: gripo pandemijos pavojaus periodas, naujo potipio gripo virusas nustatytas žmonėms	Planavimas ir koordinavimas		
	Vykdyti visas priemones, numatytas ankstesniame etape		
	15. Užtikrinti sveikatos sektoriaus, kitų žinybų veiklos koordinavimą nustačius naujo gripo viruso potipio sukeltą gripo atvejį (-us)	Paskelbus 2-ąjį etapą	NVSC Klaipėdos departamentas, KMSA
	Prevenција ir lokalizavimas		
Vykdyti visas priemones, numatytas ankstesniame etape			
16. Taikyti rekomenduojamas gripo infekcijos plitimą ribojančias priemones.	Paskelbus 2-ąjį etapą	KMSA, NVSC Klaipėdos departamentas, įstaigos	
Sveikatos sistemos atsakas			

	Vykdyti visas priemones, numatytas ankstesniame etape		
	17. Įvertinti asmens sveikatos priežiūros įstaigų pasirengimą izoliuoti, gydyti pavienius pacientus, užsikrėtusius naujo potipio gripo virusu	Paskelbus 2-ąjį etapą	NVSC Klaipėdos departamentas, ASPI,
	18. Įvertinti gebėjimą nustatyti ir valdyti gripo ir ūminių viršutinių kvėpavimo takų infekcijų protrūkius asmens sveikatos priežiūros įstaigose	Paskelbus 2-ąjį etapą	NVSC Klaipėdos departamentas, KMSA, ASPI
	19. Įvertinti infekcijų kontrolės priemonių ir asmeninių apsaugos priemonių atsargas asmens sveikatos priežiūros įstaigose	Paskelbus 2-ąjį etapą	NVSC Klaipėdos departamentas, KMSA, ASPI
	20. Asmens sveikatos priežiūros įstaigose vykdyti infekcijų kontrolės priemones pagal Pasaulio sveikatos organizacijos ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro rekomendacijas, siekiant užkirsti kelią hospitalinių infekcijų plitimui	Paskelbus 2-ąjį etapą	ASPI, KMSA, NVSC Klaipėdos departamentas
	21. Patikrinti pasirengimo gripo pandemijai planuose numatytas visų lygių sveikatos sistemos atsako priemones, atkreipiant dėmesį į pacientų srautų valdymą ir pasirengimą masinei hospitalizacijai, pacientų izoliavimui ir gydymui	Paskelbus 2-ąjį etapą	KMSA, ASPI, NVSC Klaipėdos departamentas
	22. Planuoti sveikatos priežiūros įstaigų darbą esant dideliame darbuotojų trūkumui	Paskelbus 2-ąjį etapą	KMSA, ASPI, NVSC Klaipėdos departamentas
	23. Įvertinti sveikatos priežiūros įstaigų personalo skiepavimo nuo sezoninio gripo mastą	Paskelbus 2-ąjį etapą	NVSC Klaipėdos departamentas
	Visuomenės informavimas ir keitimasis informacija		
	Vykdyti visas priemones, numatytas ankstesniame etape		
	24. Mokyti sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojus, atsakingus už ryšius su visuomene, dėl informacijos sklaidimo gripo pandemijos metu	Paskelbus 2-ąjį etapą	NVSC, KMSA
3-iasis etapas: gripo pandemija, naujo potipio gripo viruso sukelti susirgimai sparčiai plinta žmonių populiacijoje	Planavimas ir koordinavimas		
	Vykdyti visas priemones, numatytas ankstesniuose etapuose		
	25. Įvertinti turimus išteklius ir pajėgumus, reikalingus valdyti ar lokalizuoti gripo pandemiją ir, jei reikia, juos padidinti	Paskelbus 3-ąjį etapą	KMSA, ASPI, ūkio subjektai
	26. Taikyti ir koordinuoti visas priemones, numatytas Plane (įstaigų priemonių planuose) – ekstremaliųjų situacijų valdymo planų sudedamosiose dalyse arba jų prieduose	Paskelbus 3-ąjį etapą	KMSA, ASPI, įstaigos
	27. Nustatyti papildomų išteklių poreikį galimoms artėjančioms gripo pandemijos	Paskelbus 3-ąjį etapą	Valstybės institucijos, KMSA

bangoms		
Situacijos stebėjimas ir vertinimas Vykdyti visas priemones, numatytas ankstesniuose etapuose		
28. Stebėti galimus pandemio gripo epidemiologinius, virusologinius ir klinikinius pokyčius	Paskelbus 3-ąjį etapą	NVSC Klaipėdos departamentas, ASPI
29. Vykdyti pandemio gripo stebėseną ir įvertinti jo poveikį: sergamumą, mirštamumą, praleistų dėl ligos dienų skaičių, sveikatos priežiūros darbuotojų ir kitų svarbių sričių darbuotojų skaičių, sveikatos priežiūros įstaigų išteklius, lovdienius, priėmimo skyrių apkrovą, alternatyvių sveikatos priežiūros priemonių naudojimo galimybes, lavoninių talpą ir kitą susijusią statistiką	Paskelbus 3-ąjį etapą	KMSA, NVSC Klaipėdos departamentas
Prevenција ir lokalizavimas Vykdyti visas priemones, numatytas ankstesniuose etapuose		
30. Esant galimybei pradėti skiepyti pandemio gripo skiepais asmenis pagal nustatytas prioritetines grupes	Paskelbus 3-ąjį etapą	KMSA, Savivaldybės Sveikatos reikalų koordinatorius, NVSC Klaipėdos departamentas, ASPI
Sveikatos sistemos atsakas Vykdyti visas priemones, numatytas ankstesniuose etapuose		
31. Vykdyti infekcijos plitimo tarp sergančiųjų asmenų kontrolės priemones, atitinkančias naujausias Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro ir Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijas; mokyti sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojus naudotis asmeninėmis apsaugos priemonėmis	Paskelbus 3-ąjį etapą	KMSA, ASPI
32. Taikyti Plane (įstaigų priemonių planuose) numatytų sveikatos priežiūros bei būtinųjų paslaugų teikimo priemones; stebėti sveikatos priežiūros įstaigų būklę; jeigu reikia, keisti skubios pagalbos teikimo sistemą; paskirstyti papildomus žmogiškuosius išteklius; teikti medicininės ir nemedicininės paslaugas pacientams, gydomiems alternatyviose sveikatos priežiūros sistemai nepriklausančiose patalpose (viešbučiuose, mokyklose ir kt.); teikti psichologinę ir socialinę paramą sveikatos priežiūros darbuotojams, nukentėjusiems asmenims ir bendruomenėms	Paskelbus 3-ąjį etapą	KMSA, ASPI, NVSC Klaipėdos departamentas, įstaigos

Visuomenės informavimas ir keitimasis informacija Vykdyti visas priemones, numatytas ankstesniuose etapuose			
	33. Atsižvelgiant į Europos Komisijos ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro rekomendacijas įvertinti turimą informaciją, nuolat teikti naujausią informaciją apie gripo pandemijos plitimą paveiktose šalyse ir Lietuvoje	Paskelbus 3-ąjį etapą	NVSC Klaipėdos departamentas, KMSA
Pereinamasis laikotarpis, 4-asis etapas: rizika užsikrėsti naujo potipio viruso sukeltu gripu ir atsako priemonių poreikis mažėja	Planavimas ir koordinavimas		
	34. Atlikti gripo pandemijos poveikio ir pasirengimo gripo pandemijai vertinimą (savivaldybės, įstaigų lygiu) remiantis PSO ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro rekomendacijomis ir Plano (įstaigų priemonių planų) – ekstremaliųjų situacijų valdymo planų sudedamųjų dalių arba jų priedų – įgyvendinimo rezultatais, pagal šio vertinimo rezultatus stiprinti pasirengimą gripo pandemijai	Paskelbus 4-ąjį etapą	NVSC Klaipėdos departamentas, KMSA, ASPĮ, įstaigos
	35. Teikti siūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos ekstremaliųjų situacijų komisijai ir kitoms valstybės institucijoms ir savivaldybėms dėl pasirengimo gripo pandemijai priemonių tobulinimo	Paskelbus 4-ąjį etapą	NVSC Klaipėdos departamentas, KMSA, ASPĮ, įstaigos
	36. Nustatyti papildomų išteklių poreikį	Paskelbus 4-ąjį etapą	KMSA, valstybės

kitai gripo pandemijai	etapą	institucijos
Situacijos stebėjimas ir vertinimas		
37. Nustatyti epidemiologinės priežiūros ir kontrolės priemonės, ruošiantis kitai gripo pandemijai	Paskelbus 4-ąjį etapą	NVSC Klaipėdos departamentas, ASPĮ
Prevenција ir lokalizavimas		
38. Esant galimybei, tęsti skiepimą pandemio gripo skiepais vadovaujantis numatytais prioritetais ir atsižvelgiant į turimas atsargas	Paskelbus 4-ąjį etapą	KMSA, Savivaldybės Sveikatos reikalų koordinatorius, NVSC Klaipėdos departamentas, ASPĮ
Sveikatos sistemos atsakas		
39. Atnaujinti planinių sveikatos priežiūros paslaugų teikimą	Paskelbus 4-ąjį etapą	ASPĮ, KMSA, Savivaldybės Sveikatos reikalų koordinatorius
40. Peržiūrėti, atsižvelgiant į gripo pandemijos patirtį ir atnaujinti pasirengimo gripo pandemijai planus (priemonių planus)	Paskelbus 4-ąjį etapą	KMSA, NVSC Klaipėdos departamentas, ASPĮ, ūkio subjektai, įstaigos
41. Keistis informacija tarp sveikatos priežiūros, ne sveikatos priežiūros institucijų	Paskelbus 4-ąjį etapą	KMSA, NVSC Klaipėdos departamentas, ASPĮ, ūkio subjektai, įstaigos

Sutrumpinimai ir santrumpos:

Planas – Klaipėdos miesto pasirengimo gripo pandemijai planas

ASPĮ – asmens sveikatos priežiūros įstaigos

KMSA – Klaipėdos miesto savivaldybės administracija

Savivaldybės Sveikatos reikalų koordinatorius – Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos sveikatos reikalų koordinatorius

NVCS – Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos Klaipėdos departamentas

VSБ – Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

SAM – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija

PSO – Pasaulio sveikatos organizacija

Klaipėdos miesto savivaldybės
pasirengimo gripo pandemijai plano
2 priedas

**KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DARBUOTOJŲ, KURIE
SIRGS PANDEMINIU GRIPU, PROGNOZUOJAMAS SKAIČIUS**

Pandemijos savaitė	Sergančiųjų procentas	Sergančiųjų skaičius, esant 25 % užsikrėtimo laipsniui („optimistinis“ variantas)	Sergančiųjų skaičius, esant 30 % užsikrėtimo laipsniui (labiausiai tikėtinas variantas)	Sergančiųjų skaičius, esant 35 % užsikrėtimo laipsniui („pesimistinis“ variantas)
1	0,1	0,1497	0,1497	0,1996
2	0,2	0,2495	0,2994	0,3493
3	0,8	0,998	1,1976	1,3972
4	3,1	3,8922	4,6407	5,4391
5	10,6	13,2235	15,8682	18,5129
6	21,6	26,946	32,3352	37,7244
7	21,2	26,447	31,7364	37,0258
8	14,3	17,8642	21,4071	34,9999
9	9,7	12,1257	14,5209	16,966
10	7,5	9,3812	11,2275	13,1237
11	5,2	6,487	7,7844	9,0818
12	2,6	3,2435	3,8922	4,5409
13	1,6	1,996	2,3952	2,7944
14	0,9	1,1477	1,3473	1,5968
15	0,7	0,8982	1,0479	1,2475
Iš viso:	100	124,75	149,7	174,65

1. Klaipėdos miesto savivaldybėje administracijoje vidutiniškai yra 475 dirbantys asmenys.
 2. Lentelėje pateiktas sergančių darbuotojų procentas apskaičiuotas vadovaujantis Europos bendrijų Komisijos 2005 m. lapkričio 25 d. komunikate Tarybai, Europos Parlamentui, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl pasirengimo gripo pandemijai ir atsako planavimo Europos bendrijoje (KOM(2005) 607 galutinis) išdėstytomis planavimo prielaidomis, pagrįstomis ankstesnių gripo pandemijų patirtimi, ekspertų nuomone ir teoriniu modeliavimu.
-

GRIPO PROFILAKTIKOS IR KONTROLĖS PRIEMONĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Gripo profilaktikos ir kontrolės priemonės:
 - 1.1. darbuotojų informavimas gripo profilaktikos ir kontrolės klausimais;
 - 1.2. darbuotojų skiepijimas sezoninio ir pandeminio gripo vakcina;
 - 1.3. gripo profilaktika antivirusiniais vaistais.

II SKYRIUS DARBUOTOJŲ INFORMAVIMAS GRIPO PROFILAKTIKOS IR KONTROLĖS KLAUSIMAIS

2. Darbuotojai turi būti supažindinti su Pasirengimo gripo pandemijai planu.
3. Darbuotojai turi žinoti gripo plitimo būdus ir apsaugojimo nuo gripo plitimo priemones.
4. Darbuotojai turi būti skatinami skiepytis nuo sezoninio gripo, o kai įmanoma – ir nuo pandeminio gripo.
5. Į komandiruotes vykstantiems darbuotojams rekomenduotina žinoti gripo epidemiologinę situaciją tose šalyse ar vietovėse, į kurias vykstama.
6. Darbuotojai turi būti raginami darbo vietose turėti asmens higienos reikmenų (servetėlių, priemonių rankoms plauti).
7. Skelbimams skirtose ir kitose darbuotojams ir lankytojams gerai matomose vietose rekomenduojama pateikti atmintines, kitokios rašytinės ar vaizdinės medžiagos kosėjimo ir čiaudėjimo etiketo bei rankų higienos, saugaus atstumo laikymosi ir kitais gripo prevencijos klausimais.
8. Darbuotojai taip pat turi būti informuoti, kaip elgtis susirgus gripu, ir turėti atmintines.
9. Informavimo apie gripo epidemiologinę situaciją šalyse ir vietovėse, į kurias vyksta komandiruojami Subjekto darbuotojai, klausimais rekomenduojama kreiptis į Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą.

III SKYRIUS DARBUOTOJŲ SKIEPIJIMAS SEZONINIO IR PANDEMINIO GRIPO VAKCINA

10. Skiepijimas pandeminio gripo vakcina – svarbi prevencijos priemonė, tačiau šiuolaikinės technologijos leistų pagaminti pakankamą pandeminio gripo vakcinos kiekį ne anksčiau kaip per šešis mėnesius.
11. Yra tikimybė, jog net pradėjus pandeminės vakcinos gamybą šalys, kurios pačios negamina vakcinų, negalės gauti vakcinos pirmosios pandemijos bangos metu dėl to, kad vakcinos gamybos įmonių pajėgumai riboti.
12. Skiepijimas sezonine gripo vakcina sumažina dvigubos (sezoninio ir pandeminio gripo viruso atmainos sukeltos) infekcijos galimybę. Įrodyta, kad skiepijimas sezonine gripo vakcina mažina sveikatos priežiūros ir laikinojo nedarbingumo išlaidas, gripo komplikacijų skaičių. Todėl tikslinga skatinti darbuotojų skiepijimą sezonine gripo vakcina.

13. Pasirengimas skiepjimui ir skiepimas vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. V-511 „Dėl Pandeminės ir prepandeminės gripo vakcinos laikymo, paskirstymo, transportavimo, skiepimo organizavimo, skiepimo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“ bei Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. V-990 „Dėl gyventojų grupių, kurios prioriteto tvarka bus skiepiamos valstybės biudžeto lėšomis įsigyta pandemio gripo vakcina, nustatymo“.

IV SKYRIUS GRIPRO PROFILAKTIKA ANTIVIRUSINIAIS VAISTAIS

14. Antivirusiniai vaistai nuo gripo, įsigyti valstybės biudžeto lėšomis, gripo pandemijos metu prioriteto tvarka skiriami vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. rugpjūčio 8 d. įsakymu Nr. V-681 „Dėl gyventojų grupių, kurioms gripo pandemijos metu prioriteto tvarka turi būti skiriami valstybės biudžeto lėšomis įsigyti antivirusiniai vaistai, nustatymo“ bei Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. sausio 22 d. įsakymu Nr. V-31 „Dėl Antivirusinių vaistų paskirstymo ir vartojimo stebėsenos aprašo patvirtinimo“.

15. Rekomenduojama, kad gripo profilaktika antivirusiniais vaistais paprastai būtų taikoma asmenims, kurių dėl alergijos gripo vakcinai ar kitų priešasčių negalima paskiepyti, taip pat asmenims, kurie priklauso šioms grupėms:

15.1. medicinos pagalbą teikiantys darbuotojai, turėję ar galintys turėti sąlytį su įtariamais sergant ar sergančiais pandeminiu gripu pacientais;

15.2. suaugusieji ir vyresni nei 6 mėn. vaikai, sergantys lėtinėmis širdies ir kraujagyslių, plaučių ligomis, medžiagų apykaitos arba (ir) inkstų ligomis arba (ir) kuriems yra nustatyta imunodeficitinė būklė;

15.3. vyresni nei 6 mėn. vaikai, nuolat vartojantys aspiriną;

15.4. asmenys, slaugomi globos ir slaugos įstaigose, bei šių įstaigų darbuotojai;

15.5. 65 m. ir vyresni asmenys;

15.6. darbuotojai, kuriems pasireiškė gripo požymiai (socialiniai darbuotojai ir būtinuosius poreikius užtikrinančių įstaigų – energijos (elektros ir šilumos), geriamojo vandens tiekimo, priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo, policijos patrulinių tarnybų – darbuotojai);

15.7. nėščiosios.

16. Rekomenduojama, kad organizacijos, pageidaujančios savo lėšomis įsigyti darbuotojų profilaktikai skiriamų antivirusinių vaistų, sudaro darbuotojų, kurie sutinka, kad jiems ši profilaktika būtų taikoma, sąrašus.

17. Dėl vaistų vartojimo gripo profilaktikai būtina pasitarti su gydytoju arba vaistininku.

GRIPŲ VIRUSŲ PLITIMĄ RIBOJANČIOS PRIEMONĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Gripo viruso plitimą ribojančios priemonės:
 - 1.1. kosėjimo ir čiaudėjimo etiketo bei rankų higienos laikymasis;
 - 1.2. saugaus atstumo laikymasis;
 - 1.3. asmeninių apsaugos priemonių naudojimas;
 - 1.4. tinkamas elgesys susirgus gripu.

II SKYRIUS KOSĖJIMO IR ČIAUDĖJIMO ETIKETO BEI RANKŲ HIGIENOS LAIKYMASIS

2. Gripo virusas paprastai plinta oro lašeliniu būdu. Čiaudint ar kosint susidarantys lašeliai patenka ant virusui imlių žmonių viršutinių kvėpavimo takų gleivinės. Užkratas taip pat gali būti perduodamas per kontaktą su kvėpavimo takų išskyromis (pvz., liečiant daiktus arba paviršius, kuriuose yra virusas, ir po to liečiant savo akis, nosį ar burną).

3. Suaugusieji paprastai gali užkrėsti kitus žmones vieną dieną prieš gripo simptomų pasireiškimą ir iki penkių dienų nuo simptomų pradžios. Vaikai gali užkrėsti kitus dešimt ir daugiau dienų nuo simptomų atsiradimo.

4. Kosėjimo ir čiaudėjimo etiketas bei rankų higiena – paprastos ir efektyvios priemonės, sumažinančios gripo viruso plitimą.

5. Kosėjimo ir čiaudėjimo etiketo taisyklės:

5.1. kosint ar čiaudint, būtina užsidengti burną ar nosį su nosine (geriau vienkartinę), nususukti;

5.2. jei nosinės nėra – kosėti ar čiaudėti į drabužius, kurie nekontaktuos su atvira ranka ir veiks kaip oro filtras (į alkūnės link, skverną).

5.3. neužsidengti burnos ar nosies delnu;

5.4. nosiai valyti ar išsišnypšti naudoti vienkartinės nosines, jas panaudojus išmesti į šiukšlių dėžę ir nedelsiant nusiplauti rankas;

5.5. nekosėti ir nečiaudėti kitų žmonių draugijoje – išeiti į kitą vietą;

5.6. neiškvėpti oro į kito žmogaus pusę;

5.7. vengti kontakto su didelės gripo komplikacijų rizikos grupės žmonėmis: mažais vaikais, nėščiosiomis, pagyvenusiaisiais ligotais žmonėmis;

5.8. sveikas asmuo, atsidūręs kito asmens kosėjimo ar čiaudėjimo zonoje, turėtų nuo jo pasitraukti, trumpam sulaukyti kvėpavimą.

6. Rankų higienos taisyklės:

6.1. plauti rankas kuo dažniau;

6.2. plauti rankas prieš valgi;

6.3. plauti rankas palietus galimai užkrėstą daiktą;

6.4. vengti liesti durų rankenas, turėklus ir kitus daiktus, kurie galėjo būti liečiami kitų žmonių;

6.5. vengti kontakto su daiktais, kuriais keičiamasi (pinigais, bilietais ir kt.): mūvėti pirštines, atsiskaityti taip, kad nereikėtų grąžos, atsiskaityti mokėjimo kortele, naudotis ne vienkartiniais, o daugkartiniais transporto bilietais;

6.6. palietus galimai užkrėstą daiktą, neliesti rankomis savo nosies ar burnos, netrinti akių;

6.7. jei rankos suterštos kvėpavimo takų išskyromis, jos plaunamos muilu ir vandeniu;

- 6.8. jei nėra galimybės nusiplauti rankų, jas galima valyti rankų antiseptiku.
7. Įstaigoje prie kriauklių (praustuvų) turi būti rankų plovimo priemonių.
8. Kuo dažniau vėdinti ir valyti patalpas.

III SKYRIUS SAUGAUS ATSTUMO LAIKYMASIS

9. Didžiausią galimybę užsikrėsti gripu turi žmonės, esantys iki 1 metro atstumu nuo sergančio gripu asmens. Todėl reikia kiek įmanoma stengtis, kad darbuotojai laikytųsi didesnio nei 1 m atstumo vieni nuo kitų.

10. Gripo pandemijos sąlygomis tikslinga riboti susirinkimų ir asmeninių susitikimų skaičių, pirmenybę teikti bendravimui telefonu ir kitomis ryšio priemonėmis. Patartina vengti rankų paspaudimų, bučinių, kitų fizinių kontaktų, socialinių ir religinių ritualų, kurių metu liečiamasi prie kitų žmonių arba daugelio žmonių liečiamų daiktų.

11. Darbdaviai turi sudaryti tokias darbo sąlygas, kad nėščios darbuotojos ir darbuotojai, kurie serga lėtinėmis ligomis, gripo pandemijos metu nevykdytų funkcijų, susijusių su tiesioginiu kontaktu su gripu užsikrėtusiais asmenimis.

12. Rekomenduojama darbo vietose užtikrinti saugų atstumą, nesant galimybei, naudoti atitvarų sienelės.

IV SKYRIUS APSAUGOS PRIEMONIŲ NAUDOJIMAS

13. Individualiosios apsaugos priemonės gripo pandemijos metu kaupiamos ir naudojamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. V-719 „Dėl Būtinųjų asmens apsaugos priemonių, skirtų apsisaugoti nuo kvėpavimo takų virusinių infekcijų, sąrašo patvirtinimo“.

14. Organizacijose (įmonėse, įstaigose), kurių veikla nesusijusi su tiesioginiu darbuotojų kontaktu su asmenimis, užsikrėtusiais gripu ar dažnais kontaktais su žmonėmis, kai atstumas tarp žmonių būna mažesnis nei 1 m, pandeminio gripo plitimo tarp darbuotojų tikimybė nėra didelė. Tačiau tokiems Subjektams rekomenduojama pasirūpinti, kad kosintys ir (ar) čiaudintys asmenys dėvėtų nosį ir burną dengiančias asmens apsaugos priemones.

15. Organizacijų, kurios būtinos viešajam saugumui ir būtinausiems visuomenės poreikiams tenkinti, darbuotojai, pagal atliekamo darbo pobūdį susiduriantys su dideliu žmonių skaičiumi, turi būti aprūpinti medicininėmis kaukėmis ir, galimybei esant, daleles filtruojančiais respiratoriais su 95 proc. ar didesnio efektyvumo filtru. Respiratoriai turi atitikti LST EN 143 ir LST EN 149 reikalavimus, o medicininės kaukės – LST EN 14683 reikalavimus.

16. Darbdaviai turi užtikrinti, kad darbuotojai, kurie turi kontaktą su šiuokšlėmis ar kitomis medžiagomis, kuriose gali būti panaudotų nosinių, servetėlių ar kitų asmens higienos priemonių, gripo pandemijos metu minėtas medžiagas tvarkytų dėvėdami apsauginius akinius, medicininę kaukę ir mūvėdami gumines pirštines. Patartina naudoti ir kitas apsaugos priemones (veido skydelius, kaklo uždangas), taip pat įrankius, kurie leidžia išvengti rankų kontakto su tvarkomomis medžiagomis.

17. Organizacijos privalo turėti tokį individualiųjų apsaugos priemonių kiekį, kad jų užtektų visiems darbuotojams, kuriems jas būtina turėti pagal atliekamo darbo pobūdį.

18. Organizacijos darbuotojai turi būti apmokyti apsirengti, nusirengti ir tinkamai sudėti panaudotas asmenines apsaugos priemones sunaikinimui.

19. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojams asmens apsaugos priemonės kaupiamos ir naudojamos vadovaujantis sveikatos apsaugos ministro 2002 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. 186 „Dėl Sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų asmeninių apsauginių priemonių, dėvimų teikiant paslaugas sergantiems ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis, sąrašo ir naudojimosi jomis taisyklių patvirtinimo“.

20. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbas turi būti organizuojamas griežtai vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 19 d. įsakyme Nr. V-946 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 47-1:2020 „Asmens sveikatos priežiūros įstaigos: infekcijų kontrolės reikalavimai“ nustatytos infekcijos kontrolės reikalavimais.

V SKYRIUS

TINKAMAS ELGESYS SUSIRGUS GRIPU

21. Gripo pandemijos metu, kai gydymo įstaigos perpildytos, tikslinga, kad asmenys, kurių gyvybei pavojus negresia (ligos eiga nesunki), ir kuriems nebūtina gauti dokumentą, pateisinantį neatvykimo į darbą priežastis, gydytusi namuose, apie susirgimą telefonu pranešę pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigai, prie kurios yra prisirašę, ir nesilankytų pirminės sveikatos priežiūros įstaigose, nekviestų į namus šeimos gydytojų ir greitosios medicinos pagalbos brigadų. Prireikus konsultacijos rekomenduojama kreiptis į gydymo įstaigą arba sveikatos priežiūros specialistą telefonu arba kitomis nuotolinio ryšio priemonėmis.

22. Asmenims, kuriems pasireiškė gripo simptomai, rekomenduojama:

22.1. likti namuose iki gripo simptomų pabaigos, laikytis lovos režimo;

22.2. vartoti daug skysčių (vengti turinčių alkoholio, kofeino);

22.3. nerūkyti;

22.4. nepriimti svečių;

22.5. turėti termometrą, skysčių, maisto, servetėlių ir kitų asmens higienos priemonių (rekomenduojama šiais daiktais apsirūpinti iki gripo pandemijos pradžios, paskelbus jos grėsmę);

22.6. turėti paracetamolio ar kitų vaistų, kurių sudėtyje yra acetominofeno;

22.7. dažnai vėdinti ir valyti patalpas.

23. Elgesio karščiuojant rekomendacijos:

23.1. nebūtina mažinti temperatūros vaistais, kai ji yra mažesnė nei 39 °C;

23.2. karščiuojant netikslinga stipriai apsikloti, tai sumažina kūno šilumos apykaitą;

23.3. aspiriną (acetilsalicilo rūgštį) karščiuojant vartoti nerekomenduojama;

23.4. temperatūrai mažinti siūlytina vartoti vaistus, kurių sudėtyje yra acetominofeno (paracetamolį ar panašius).

24. Sergančiojo gripu namuose taikytinos infekcijos plitimo prevencijos priemonės:

24.1. kosėjimo ir čiaudėjimo etiketas bei rankų higiena;

24.2. ligonio šeimos nariai ar lankytojai po kontakto su juo turi nusiplauti rankas;

24.3. ligonis turi naudotis atskirais valgymo ir gėrimo reikmenimis.

25. Gripo pandemijos metu pacientai į pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigas turėtų kreiptis karščiavimui užtrukus ilgiau nei 4–5 dienas, taip pat jei jiems būtina gauti dokumentą, pateisinantį neatvykimo į darbą priežastis.

26. Dėl skubiosios medicinos pagalbos patartina kreiptis atsiradus krūtinės skausmui, dusuliui, stipriam vėmimui, sąmonės sutrikimams ar kitiems pavojingiems požymiams.

GRIPŲ IR ŪVKTI EPIDEMIOLOGINĖ PRIEŽIŪRA, PAREMTA PASIRINKTINE KLINIKINE VIRUSOLOGINE DIAGNOSTIKA, KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖJE

Gripo ir ŪVKTI epidemiologinė priežiūra, paremta pasirinktine klinikine virusologine diagnostika, Klaipėdos miesto savivaldybėje vykdoma pagal Gripo, COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) ir ūminių viršutinių kvėpavimo takų infekcijų epidemiologinės priežiūros taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. sausio 30 d. įsakymu Nr. V-58 „Dėl Gripo, COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) ir ūminių viršutinių kvėpavimo takų infekcijų epidemiologinės priežiūros taisyklių patvirtinimo“. Gripo, ŪVKTI epidemiologinę priežiūrą, paremtą pasirinktine klinikine virusologine diagnostika, organizuoja ir vykdo NVSPL ir NVSC savivaldybėje, kurioje veikia NVSPL padaliniai ir (arba) kuriose NVSPL vykdo veiklą pagal sutartis su juridiniais asmenimis. Savivaldybę atrenka SAM, atsižvelgdama į siekį užtikrinti stebėsenos tolygumą ir (ar) efektyvumą. Ištikus metus šių ligų epidemiologinę priežiūrą vykdo ASPĮ, NVSPL ir NVSC.

Savivaldybėje sveikatos reikalų koordinatorius, atsižvelgdamas į tolygias ir (ar) efektyvias priežiūros vykdymo galimybes, paskirs ASPĮ ir informuos NVSPL apie paskirtas ASPĮ.

ASPĮ turi užtikrinti NVSPL darbuotojui tinkamas sąlygas priežiūrai reikalingų ėminių ėmimui, saugojimui ir paruošimui transportuoti.

NVSC teikia siūlymus dėl vykdomos priežiūros SAM.

NVSPL nustato kiekvienoje priežiūrai vykdančioje ASPĮ imamų ėminių skaičių, ima ėminius sveikatos reikalų koordinatoriaus paskirtose ASPĮ.

Sutrumpinimai ir santrumpos:

ŪVKTI – ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos.

ASPĮ – asmens sveikatos priežiūros įstaigos.

NVCS – Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos Klaipėdos departamentas.

SAM – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija.

NVSPL – Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija.

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ ORGANIZAVIMO IR TEIKIMO KLAIPĖDOS MIESTO SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOSE APRAŠYMAS

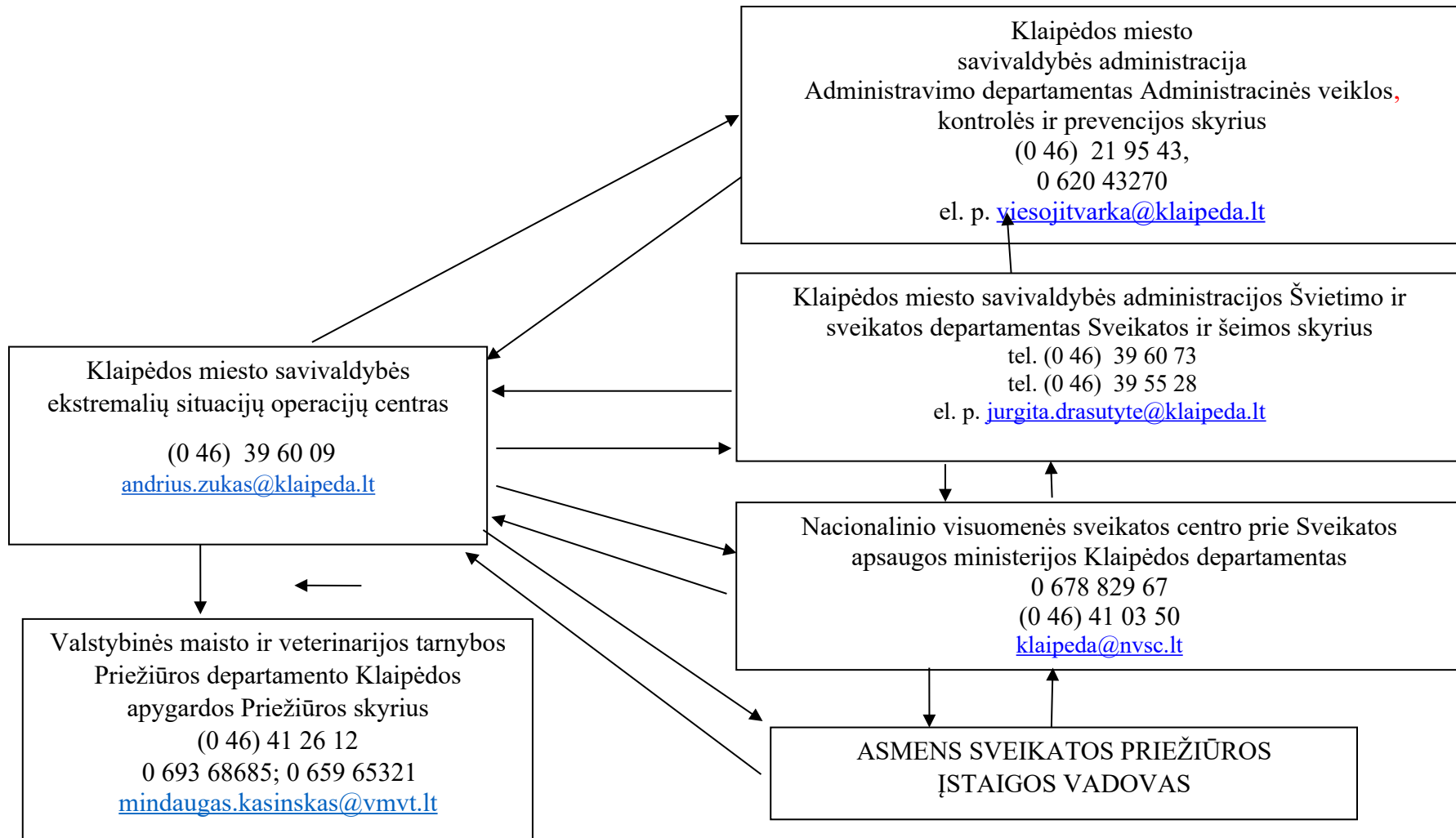
1. Asmens sveikatos priežiūros paslaugų organizavimas ir teikimas kilus gripo pandemijai vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. V-140 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo kilus gripo pandemijai tvarkos aprašo patvirtinimo“.

2. Stacionarines sveikatos priežiūros paslaugas teikiančioms įstaigoms, esant dideliame sergančiųjų skaičiui gripo pandemijos metu, rekomenduojama perorganizuoti paslaugų teikimą, didinant lovų skaičių sergantiems pandeminiu gripu:

Eil. Nr.	Priemonių pavadinimas	Atsakingas asmuo	Telefonas	Faksas
1.	Medicinos pagalbos suteikimui stacionaruose skyriai perprofiluojami susirgusių priėmimui:			
1.1.	VšĮ Klaipėdos universiteto ligoninė – 570 lovų	A. Šimaitis	(0 46) 39 65 01	
1.2.	VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė – 80 lovų	D. Steponkus	(0 46) 41 07 11 0 687 26282	
1.3.	VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė – 100 lovų	V. Žalimas	(0 46) 48 41 00	
2.	Užtikrinti pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą visose Klaipėdos miesto asmens sveikatos priežiūros įstaigose, teikiančiose pirminės sveikatos priežiūros paslaugas.			
3.	Teikti specializuotą medicinos pagalbą vaikams:			
3.1	VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	V. Žalimas	(0 46) 48 41 00	
4.	Teikti specializuotą stomatologinę pagalbą:			
4.1.	VšĮ Jūrininkų sveikatos priežiūros centras	S. Dabravalskis	(0 46) 34 07 09	
5.	Užtikrinti sanitarinę-higieninę kontrolę:			
5.1	Nacionalinio visuomenės sveikatos centro Klaipėdos departamentas	R. Grigaliūnas	(0 46) 41 03 50	
5.2.	Klaipėdos miesto savivaldybės administracija	Administracinės veiklos, kontrolės ir prevencijos skyrius	(0 46) 21 85 43	
6.	Užtikrinti ištyrimus, sukaupti reikalingų tyrimui medžiagų kieki:			
6.1.	Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos Klaipėdos skyrius	D. Bernatavičienė	(0 46) 383 113, 0 648 45164	
7.	Vykdyti gyvūnų gripo stebėseną, prevenciją ir kontrolę; maisto saugos kontrolę:			

Eil. Nr.	Priemonių pavadinimas	Atsakingas asmuo	Telefonas	Faksas
7.1.	Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Priežiūros departamento Klaipėdos apygardos Priežiūros skyrius	M. Kašinskas E. Jakštas D. Turauskienė	(0 46) 41 26 12 0 693 68685 0 659 65321	

VEIKSMŲ KOORDINAVIMO KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖJE GRIPŲ PANDEMIJOS METU ALGORITMAS

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Klaipėdos miesto savivaldybė 188710823, Liepų g. 11, LT-91502, Klaipėda
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS PASIRENGIMO GRIPO PANDEMIJAI PLANO PATVIRTINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-11-18 Nr. M-1402
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Arvydas Vaitkus, Meras, MERAS
Sertifikatas išduotas	ARVYDAS VAITKUS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-11-18 13:59:19 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-11-18 13:59:22 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT
Sertifikato galiojimo laikas	2025-04-25 15:12:19 – 2027-04-25 15:12:19
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Klaipėdos miesto savivaldybės administracija, į.k. 188710823 LT", sertifikatas galioja nuo 2024-12-18 09:57:58 iki 2027-12-18 09:57:58
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	9
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avilys, versija 3.5.78.2
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-11-19 08:11:14)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2025-11-19 08:11:15 Dokumentų valdymo sistema Avilys